

Down to Earth

Θεματική έκθεση

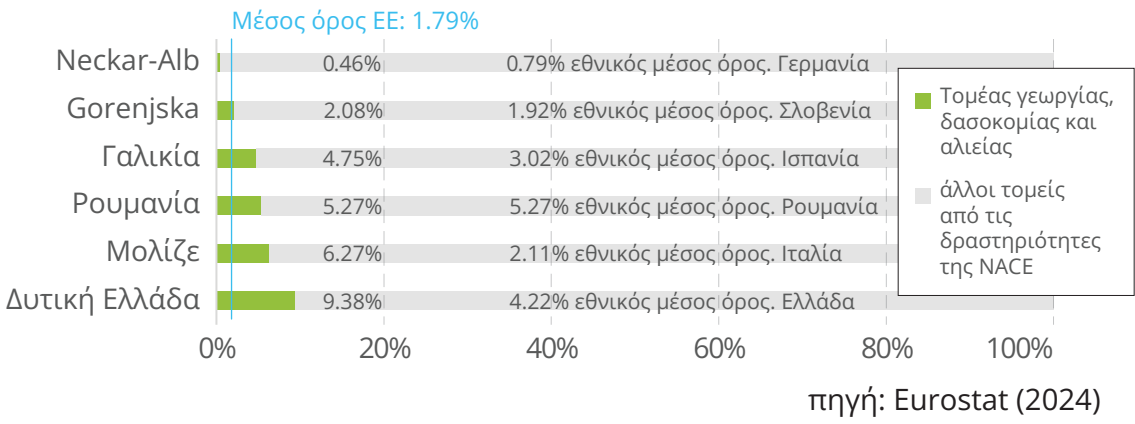
Έτος 2

Η ανθεκτικότητα των αγροτικών περιοχών βασίζεται στην ανανέωση των γενεών και στην είσοδο νέων αγροτών

Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής αποτελούν μια κοινή, αυξανόμενη πρόκληση σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, οι αγροτικές περιοχές που πλήττονται από τη μείωση του πληθυσμού και την εγκατάλειψη της γης είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις επιπτώσεις της.

Καθώς οι αγροτικές κοινότητες βλέπουν τον πληθυσμό τους να γερνάει και να μειώνεται, ενώ ο αγροτικός τομέας παραμένει σχετικά μικρός, η διατήρηση του πληθυσμού και η προσέλκυση νέων κατοίκων εμφανίζονται ως βασικά μέτρα για την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης και την αποφυγή περαιτέρω εγκατάλειψης της γης. Η προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμων πρακτικών στη γεωργία και τη διαχείριση της γης είναι ζωτικής σημασίας για τον μετριασμό της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την ενίσχυση της πρόληψης κινδύνων.

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές ανά περιοχή (έτος 2021) – Ποσοστό του τομέα Γεωργίας, Δασοκομίας και Αλιείας

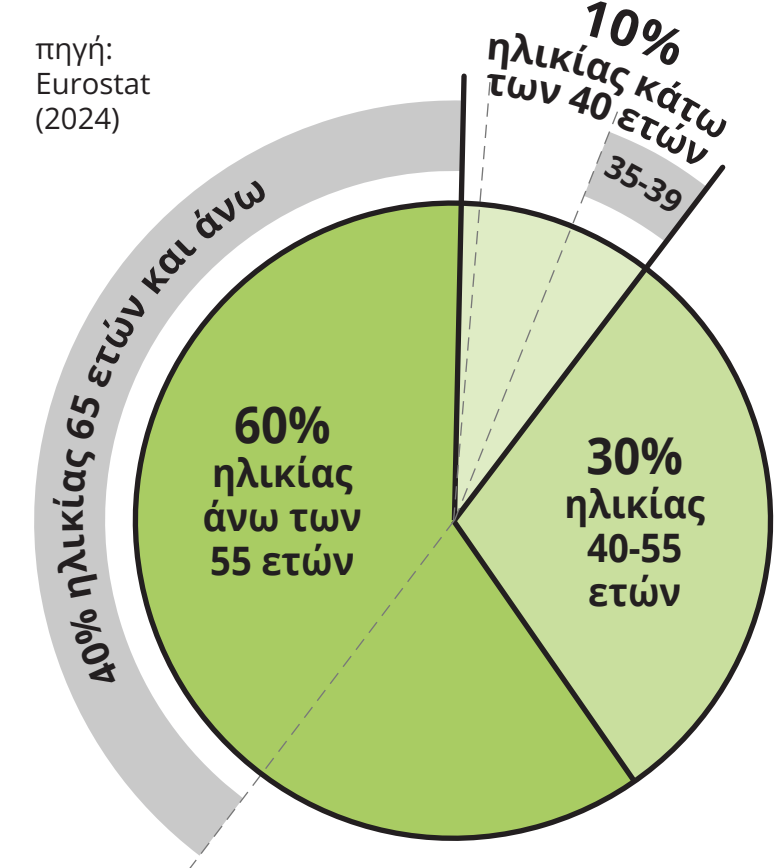
Σε αυτό το πλαίσιο, αναγνωρίζοντας τόσο τον κρίσιμο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι νέες γενιές στην ανάπτυξη ανθεκτικών αγροτικών περιοχών, όσο και τη σημασία των μέτρων βιωσιμότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εφαρμόσει μια σειρά στρατηγικών για την αντιμετώπιση των κλιματικών προκλήσεων και της ανανέωσης των γενεών. Μεταξύ αυτών, η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) για την περίοδο 2023-2027 περιλαμβάνει βασικές πρωτοβουλίες, ιδίως μέσω του Ειδικού Στόχου 7, ο οποίος επικεντρώνεται στην «προσέλκυση και διατήρηση νέων γεωργών και νέων αγροτών, καθώς και στη διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές». Αυτά τα εργαλεία, μαζί με άλλες πρωτοβουλίες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, έχουν αναλυθεί και συγκριθεί με τη δική μας ανάλυση των αγροτικών περιοχών στις περιοχές Down to Earth στην Ελλάδα, τη Ρουμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, τη Σλοβενία και τη Γερμανία.

Εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι αγρότες

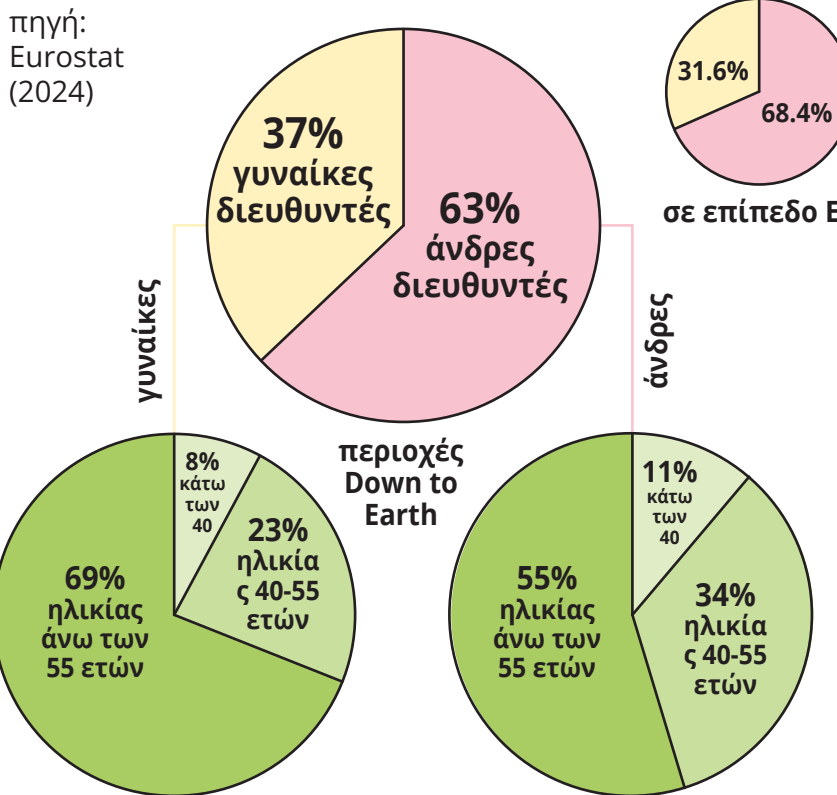
Οι νέοι αγρότες και οι νέοι εισερχόμενοι στον τομέα μπορούν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση που απαιτείται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση πιο ανθεκτικών αγροτικών περιοχών. Ωστόσο, οι νέοι αντιμετωπίζουν πολλούς παράγοντες που εμποδίζουν τόσο την είσοδό τους όσο και τη διατήρησή τους στον αγροτικό τομέα.

Η ανάλυσή μας: δημογραφικά στοιχεία του αγροτικού τομέα στις περιοχές Down to Earth

Η ανάλυση των αγροτικών κοινοτήτων στις περιοχές Down to Earth (έτος 2020) αποκάλυψε ότι η πλειονότητα των διαχειριστών εκμεταλλεύσεων είναι άνω των 55 ετών, με περίπου 40% να είναι άνω των 65. Αντίθετα, οι διαχειριστές κάτω των 40 ετών αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 10% του συνόλου, με το 40% αυτών να είναι μεταξύ 35 και 39 ετών. Αυτές οι τάσεις είναι ακόμη πιο έντονες μεταξύ των γυναικών διαχειριστών εκμεταλλεύσεων, καθώς το 69% είναι άνω των 55 ετών, ενώ μόνο το 8% είναι κάτω των 40. Οι γυναίκες διαχειριστές αντιπροσωπεύουν περίπου το 37% του συνόλου των διαχειριστών εκμεταλλεύσεων στις περιοχές Down to Earth, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ για το ίδιο έτος. Αυτά τα δημογραφικά πρότυπα υπογραμμίζουν την ανάγκη αντιμετώπισης της ανανέωσης των γενεών για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των αγροτικών κοινοτήτων.

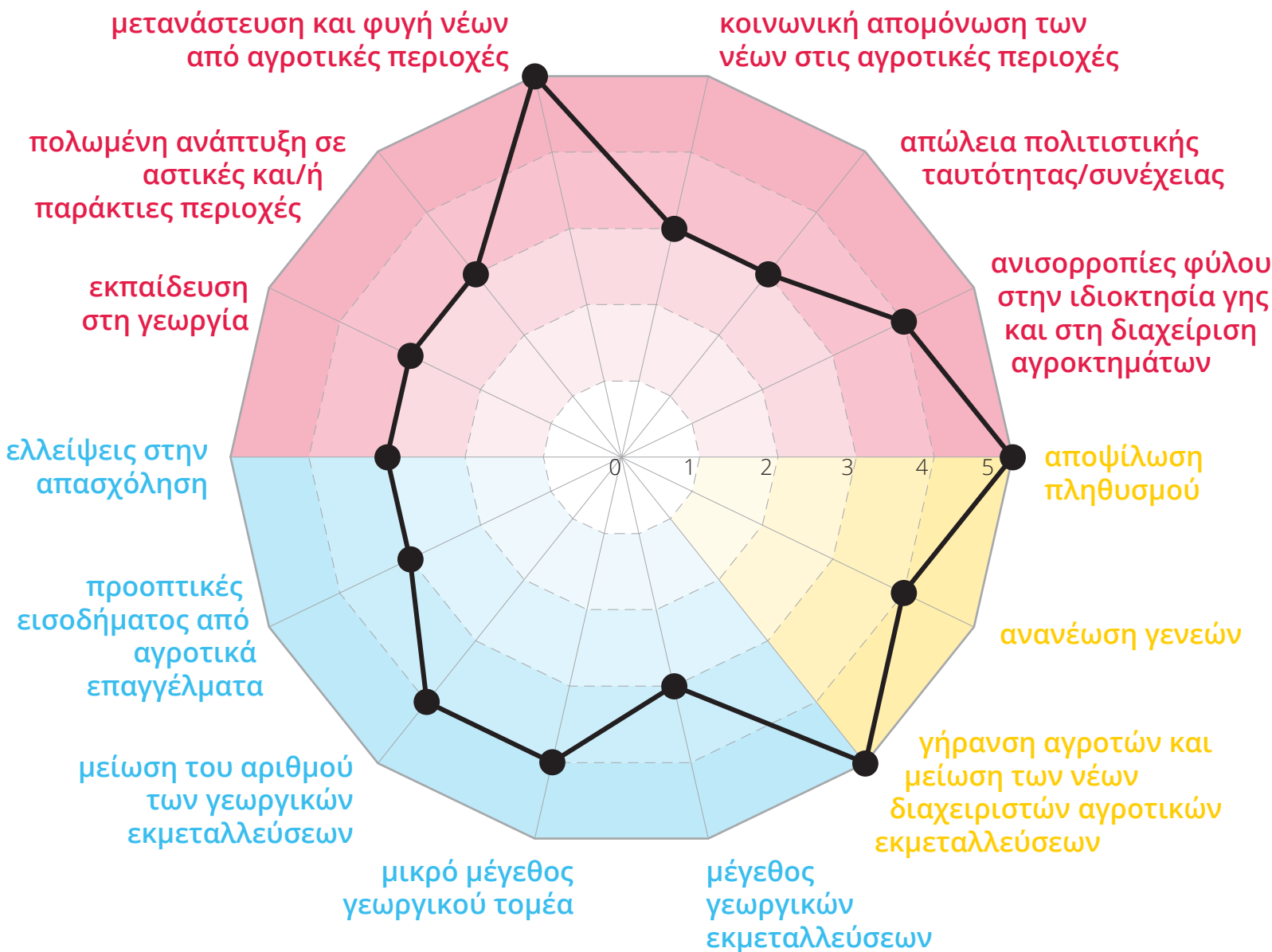

Η ανάλυσή μας: τα πιο κοινά εμπόδια για τους νέους αγρότες στις περιοχές Down to Earth

Η αναγνώριση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την ένταξη και τη διατήρηση των νέων γενεών στη γεωργία αποτελεί βασικό βήμα για την αντιμετώπιση και την προώθηση της ανανέωσης των γενεών. Παρά τις δομικές διαφορές στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, το μέγεθος και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά των περιοχών Down to Earth, έχουν εντοπιστεί κοινοί περιοριστικοί παράγοντες μεταξύ τους.

Το διάγραμμα ραντάρ παρουσιάζει μερικά από τα πιο συχνά εμπόδια, όπως τα έχουν προσδιορίσει οι συνεργαζόμενες περιοχές μας, ακολουθώντας οικονομικούς, δημογραφικούς και κοινωνικοπολιτισμικούς παράγοντες.

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
- ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
- ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ
- 1 ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Συστάσεις και προτάσεις βελτίωσης

Αφού εντοπίσαμε τις κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι αγρότες στον γεωργικό τομέα της Ευρώπης, προτείνουμε μια σειρά συστάσεων που λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη τόσο για ειδικές κατά περίπτωση όσο και για διατομεακές λύσεις. Η διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και της ανανέωσης των γενεών στον τομέα απαιτεί ολοκληρωμένα εργαλεία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο που να αντιμετωπίζουν συνολικά χρηματοδοτικούς, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς παράγοντες, καθώς και την έλλειψη υποδομών.

- Η διευκόλυνση της μακροπρόθεσμης πρόσβασης στη γη και η ανάπτυξη πολιτικών που αποτρέπουν τη συγκέντρωση γης καθιστούν τη γεωργία έναν πιο προσιτό τομέα απασχόλησης για τους νέους. Επιπλέον, οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να λειτουργήσουν ως πολύτιμο εργαλείο για την αναζωογόνηση εγκαταλελειμμένων εκτάσεων.
- Τα προγράμματα οικονομικής στήριξης, όπως δάνεια με χαμηλό επιτόκιο και επιδοτήσεις, μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό του υψηλού αρχικού κόστους εγκατάστασης και εκσυγχρονισμού των αγροκτημάτων.
- Τα προγράμματα συνεχούς κατάρτισης και καθοδήγησης θα βοηθήσουν τους νέους αγρότες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για τη διαχείριση σύγχρονων, ανθεκτικών και ανταγωνιστικών αγροτικών επιχειρήσεων. Τα τοπικά συνεταιριστικά (και συμβουλευτικά) δίκτυα μπορούν επίσης να διευκολύνουν την ανταλλαγή γνώσεων.
- Η προώθηση της ισότητας των φύλων και της κοινωνικής ένταξης μέσω στοχευμένων προγραμμάτων είναι απαραίτητη για να γίνει η γεωργία ένας πιο ποικιλόμορφος και φιλόξενος τομέας.
- Οι επενδύσεις σε αγροτικές υποδομές και υπηρεσίες προωθούν την ανάπτυξη του τομέα, ενώ παράλληλα αποτρέπουν την απομόνωση των αγροτικών κοινοτήτων. Η ενίσχυση των δεσμών με τις αστικές περιοχές μπορεί επίσης να έχει θετικές επιπτώσεις στις καταναλωτικές συνήθειες και, κατά συνέπεια, στις τοπικές οικονομίες.
- Η πολυλειτουργική γεωργία και η προώθηση άλλων καινοτόμων μοντέλων μπορούν να βοηθήσουν στη διαφοροποίηση του εισοδήματος και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των νέων αγροτών. Τα προγράμματα δοκιμαστικών αγροκτημάτων μπορούν να αποτελέσουν έναν ισχυρό τρόπο για να παρέχουν στους υποψήφιους αγρότες πρακτική εμπειρία, διευκολύνοντας τη μακροπρόθεσμη επιτυχία.
- Η χρήση προηγμένων γεωργικών τεχνολογιών μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στη βελτίωση της αποδοτικότητας των αγροκτημάτων, αλλά και στην ενίσχυση της καινοτομίας και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Η ενίσχυση του ρόλου των τοπικών αρχών είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη αποτελεσματικών, προσαρμοσμένων στις τοπικές ανάγκες εργαλείων.

